

د افغانستان اسلامي امارت

وزارت تحصیلات عالی
ریاست پوهنتون هرات
معاونیت تحقیقات و مجله علمی

پالیسی تحقیقات علمی پوهنتون هرات

مرجع اجرائی: معاونیت تحقیقات و مجله علمی پوهنتون هرات

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

۱. مقدمه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

"الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ وَعَلٰی آلِهِ وَاصْحَابِهِ اَجْمَعِیْنَ"، اما بعد!
تحقیق علمی به عنوان یکی از ارکان بنیادین توسعه علمی، فرهنگی و اجتماعی، نقش اساسی در ارتقاء جایگاه پوهنتون‌ها و تولید دانش ایفا می‌نماید. این پالیسی به منظور تنظیم اصول اخلاقی، حقوقی، و اجرایی تحقیقات علمی در سطح پوهنتون هرات تدوین گردیده و هدف آن فراهم‌سازی چارچوب منسجم برای انجام تحقیقات معتبر، مسئولانه و منطبق با معیارهای ملی و بین‌المللی می‌باشد.

۲. اهداف پالیسی

۱. ترویج فرهنگ تحقیق‌محور و مسئولانه در میان استادان، محققان و محصلان
۲. جلوگیری از تخلفات علمی از جمله سرقت ادبی، جعل داده‌ها و تحریف نتایج
۳. حمایت از حقوق فکری و معنوی محققان و حفظ مالکیت فکری آثار علم
۴. ایجاد سازوکارهای نظارتی، ارزیابی و پاسخ‌گویی در قبال فعالیت‌های تحقیقاتی
۵. ارتقاء کیفیت، اعتبار و اصالت تحقیقات علمی در سطح ملی و بین‌المللی

۳. اصول اخلاقی تحقیق

تمامی محققان مکلف اند در انجام تحقیقات علمی خویش، اصول ذیل را جداً رعایت نمایند:

- ۱) صداقت، شفافیت و دقت در جمع‌آوری، تحلیل و گزارش داده‌ها.
- ۲) احترام به حقوق انسانی، فرهنگی و اجتماعی شرکت‌کنندگان در تحقیق.
- ۳) رعایت محرمانه‌گی اطلاعات و حفظ حریم خصوصی افراد و نهادها.
- ۴) اجتناب از هرگونه جعل، تحریف، یا دست‌کاری نتایج تحقیق.
- ۵) رعایت انصاف و عدالت در مشارکت علمی و ذکر نام نویسندگان.

۴. سرقت ادبی (Plagiarism)

سرقت ادبی عبارت است از استفاده غیرمجاز از آثار، ایده‌ها، یا نوشته‌های دیگران بدون ذکر منابع معتبر آن
شامل موارد ذیل می‌باشد:

- ۱) کاپی مستقیم از منابع بدون ارجاع‌دهی علمی.
- ۲) بازنویسی مطالب بدون ذکر منبع اصلی.
- ۳) استفاده از منابع جعلی یا نادرست.
- ۴) استفاده مجدد از آثار خود بدون اعلام قبلی (خودسرقتی).

اقدامات پیش‌گیرانه:

- ۱) آموزش اصول استناد علمی و اخلاق تحقیق به استادان و محصلان.
- ۲) استفاده از نرم‌افزارهای بررسی مشابهت متون و اصالت تحقیق.
- ۳) الزام به ارائه گزارش اصالت تحقیق در مراحل دفاع، نشر و ارزیابی.

پی‌آمدهای تخلف:

- ۱) صدور اخطار رسمی و ثبت آن در دوسیه علمی محقق.
- ۲) تعلیق یا لغو پروژه تحقیقاتی یا پایان‌نامه.
- ۳) ارجاع به کمیته انضباطی پوهنتون هرات و اتخاذ تصمیمات لازم.

۵. مالکیت فکری و حقوق نویسندگان

- ۱) تمام حق مالکیت آثار علمی-تحقیقی، تألیفی و ترجمه مربوط به پوهنتون هرات و وزارت تحصیلات عالی است، مگر در مواردی که قرارداد و اجازه رسمی وجود داشته باشد.
- ۲) مشارکت علمی باید با ذکر دقیق نقش هر فرد در تحقیق مشخص گردد.
- ۳) استفاده از داده‌ها، تصاویر، یا نتایج دیگران تنها با اجازه و ارجاع معتبر مجاز است.
- ۴) پوهنتون هرات متعهد به حمایت از حقوق معنوی و مادی محققان می‌باشد.

۶. نظارت، ارزیابی و پاسخ‌گویی

- تشکیل کمیته اخلاق تحقیقاتی در سطح پوهنتون هرات با ترکیب استادان مجرب و متخصص.
- بررسی دوره‌ای پروژه‌ها، مونوگراف‌ها و مقالات از نظر رعایت اصول اخلاقی و علمی.
- ارائه گزارش سالانه از وضعیت تحقیقات علمی، تخلفات احتمالی و اقدامات اصلاحی به شورای علمی پوهنتون هرات.
- ایجاد سازوکار پاسخ‌گویی در قبال شکایات و تخلفات تحقیقاتی.

۷. آموزش و توانمندسازی

- برگزاری ورکشاپ‌های آموزشی در زمینه اخلاق تحقیق، روش‌شناسی و اصول نگارش علمی.
- تهیه و نشر رهنمودهای رسمی برای استادان، محققان و محصلان در زمینه تحقیق سالم و مسئولانه.
- تشویق به مشارکت در برنامه‌های ملی و بین‌المللی ارتقاء ظرفیت تحقیقاتی.

۸. بازنگری و به‌روزرسانی

این پالیسی هر سه سال یک‌بار توسط کمیته تحقیق و ارزیابی معاونیت تحقیقات و مجله علمی پوهنتون هرات بازنگری و در صورت نیاز به‌روزرسانی خواهد شد تا با تحولات علمی و قانونی نوین همگام گردد. پیشنهادات اصلاحی از سوی اعضای هیئت کادر علمی، محققان و نهادهای ذی‌ربط قابل بررسی و پذیرش خواهد بود.

پالیسی تحقیقات علمی پوهنتون هرات در جلسه مؤرخ (۱۳۰۴/۱۲/۲۳) شورای تحقیق معاونیت تحقیقات و مجله علمی پوهنتون هرات

مجله علمی به پروتوکل شماره (۴) تأیید و تصویب گردید.

امضای منشی شورای تحقیق معاونیت تحقیقات و مجله علمی

پالیسی تحقیقات علمی پوهنتون هرات در جلسه مؤرخ (۱۳۰۴/۱۲/۲۵) شورای علمی پوهنتون هرات به

پروتوکل شماره (۱۲) تأیید و تصویب گردید.

امضای منشی شورای علمی پوهنتون هرات

پروفسور رحیم گل